

DATOS IDENTIFICATIVOS

Argumentación e interpretación xurídica

Materia	Argumentación e interpretación xurídica			
Código	O03G080V01901			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Bonorino Ramírez, Pablo Raúl			
Profesorado	Bonorino Ramírez, Pablo Raúl			
Correo-e	bonorino@uvigo.es			
Web	http://www.pabloonorino.es			
Descrición xeral	A asignatura ten como obxectivo ofrecer ferramentas teóricas para mellorar as prácticas argumentativas e interpretativas dos alumnos.			

Competencias de titulación

Código	
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer as principais ferramentas que ofrece a lóxica e a teoría da argumentación xurídica contemporánea	A8	B13
Ser quen de argumentar xuridicamente.	A11	
Ser quen de manexar a oratoria xurídica.	A8	
Comprender a relación entre as teorías da interpretación xurídica e a práctica xurídica	A15	
	A13	B1
	A14	B7

Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do Dereito e desenvolver dialéctica xurídica.	A9	
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade.	A5	
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.	A11	
Ser quen de manexar fontes xurídicas.	A12	
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.	A13	
Capacidade de síntese e análise.		B1
Capacidade para aprender.		B2
Capacidade de xestión da información.		B3
Capacidade para adaptarse a novas situacións.		B4
Capacidade para organizar e planificar.		B5
Resolver problemas de forma eficaz.		B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.		B7
Traballar de forma autónoma con iniciativa.		B8
Traballar de forma cooperativa.		B9
Preocupación pola calidade.		B10
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.		B11
		B12
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).		B13
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.		

Contidos		
Tema		
I. DESACUERDOS E DEBATES	1. O concepto de desacuerdo 1.1 Clasificación de desacuerdos 1.2 Análise de desacuerdos 2. Desacuerdos non genuinos 2.1 Desacuerdos meramente verbales 2.2 Definición e desacuerdos verbales 3. Intercambios argumentativos 3.1. Diferenzas de opinión 3.2 Desacuerdos e debate 4. A argumentación en debates	
II. ARGUMENTACIONES XURÍDICAS	1. Identificación e reconstrución de argumentos 2. A reconstrución de argumentaciones 3. Un caso paradigmático de razonamiento xurídico: a sentenza xudicial 4. Sentenza xudicial e cuestións estereotipadas 5. Reconstrución de argumentaciones xudiciais	
III. LÓXICA DEDUCTIVA	1. Validez e forma lóxica 2. Argumentos deductivos simples 2.1 O modus ponens 2.2 O modus tollens 2.3 O argumento hipotético 2.4 O argumento disyuntivo 2.5 O dilema 3. Argumentos deductivos complexos 4. As cadeas deductivas 5. As formas válidas complexas 5.1 A redución ao absurdo 6. Silogismos	
IV. LÓXICA INDUCTIVA	1. O ámbito da probabilidade 2. Que é un argumento inductivo? 3. Algunhas concepcións erróneas sobre a inducción 4. A forza inductiva dun argumento 5. Inducción e probabilidade e 6. Argumentos inductivos 7. As formas inductivas máis usuais na práctica xurídica 7.1 Inferencias por enumeración 7.2 A analogía 7.3 A abducción	

V. LÓXICA INFORMAL

1. As falacias na argumentación xurídica
2. Un modelo dialóxico e normativo
 - 2.1 Diálogo racional
 - 2.2 Regras positivas e negativas
 - 2.3 A carga da proba en debates orais
3. Falacias non formais
 - 3.1 A apelación á autoridade
 - 3.2 Os ataques persoais
4. Interrogatorios
 - 4.1 Preguntas, contestacións e respostas
 - 4.2 Tipos de preguntas
 - 4.3 Orzamentos, preguntas e falacias
 - 4.4 Avaliación de interrogatorios

VI. TEORÍAS DA ARGUMENTACIÓN

1. As teorías da argumentación xurídica contemporáneas
2. Principios constitucionais e argumentación xurídica
3. Modelos descritivos e normativos
 - 3.1 A teoría de Aarnio
 - 3.2 A teoría de Alexy
 - 3.3 A teoría de MacCormick
 - 3.4 A teoría de Toulmin
4. A retórica
 - 4.1 Tópica e retórica
 - 4.2 Perelman e a nova retórica

VII. TEORÍAS DA INTERPRETACIÓN

1. Que é interpretar?
2. Interpretación e significado
3. As teorías contemporáneas da interpretación xurídica
 - 3.1 A posición de Kelsen
 - 3.2 A posición de Ross
 - 3.3 A posición de Hart
 - 3.4 A posición de Dworkin
4. Interpretación e dogmática xurídica
5. Interpretación e aplicación do dereito
6. Interpretación e argumentación
 - 6.1 Argumentos interpretativos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	22.5	37.5
Presentacións/exposicións	3	14.7	17.7
Sesión maxistral	26	46.8	72.8
Outras	2	15	17
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Formulación e realización de actividades de carácter práctico.
Presentacións/exposicións	Preparación en pequenos grupos dun tema e exposición oral.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais dirixida aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Resolución de dúbidas teóricas e prácticas.
Prácticas de laboratorio	Resolución de dúbidas teóricas e prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Avaliación do estudo intensivo de determinados temas, discusión, participación e elaboración de documentos e conclusións.	Hasta 10
Outras	Proba obxectiva que poderá consistir na realización dunha pregunta longa, de varias preguntas curtas ou nunha proba tipo test.	Hasta 70

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas de avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos. Os alumnos deberán resolver as actividades formuladas, aplicando os contidos teóricos e prácticos da materia.	Hasta 20
---	--	----------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos que non poidan participar na avaliación continua -ou que haxan desaprobado- teñen dereito a un exame teórico-práctico co que poden obter o 100 % da cualificación. Dita proba obxectiva constará dunha parte escrita e unha parte oral.

As datas oficiais de avaliación son as seguintes:

9 de XANEIRO de 2014, 12 hs. (aula 1.2) 11 de XULLO de 2014, 16 hs. (aula 1.4)

Fin de Carreira, 22 de outubro de 2013, 18 hs. (aula a confirmar)

Bibliografía. Fontes de información

- Alchourrón, C. y Bulygin, E., **Análisis lógico y derecho**, CEC,
- Bonorino Ramírez, Pablo Raúl, **Argumentación en debates**, SPUV,
- Bonorino Ramírez, Pablo Raúl, **Introducción a la lógica jurídica**, Ediciones Suárez,
- Bonorino Ramírez, Pablo Raúl, **El imperio de la interpretación**, Dykinson,
- Bonorino Ramírez, Pablo Raúl (ed.), **Razonamiento jurídico y administración de justicia**, Bubok,
- Alchourrón, C. y Bulygin, E., **Introducción a la metodología de las ciencias jurídicas y sociales**, Astrea,
- Atienza, Manuel, **Las razones del derecho**, CEC,
- García Amado, Juan Antonio, **El derecho y sus circunstancias. Nuevos ensayos de filosofía jurídica**, Universidad del Externado,
- Feteris, Evelin, **Fundamentos de la argumentación jurídica. Revisión de las teorías sobre la justificación de las decisiones judiciales**, Universidad del Externado,
- Copi, Irving M., y Cohen, Carl, **Introducción a la lógica**, Limusa,
- Lifante Vidal, Isabel, **La interpretación jurídica en la teoría del derecho contemporánea**, CEC,
- Marmor, Andrei, **Interpretación y teoría del derecho**, Gedisa,
- Aarnio, Aulis, **Lo racional como razonable. Un tratado sobre la justificación jurídica**, CEC,
- Hernández Marín, Rafael, **Interpretación, subsunción y aplicación del derecho**, Marcial Pons,
- Iturralde Sesma, Victoria, **Aplicación del derecho y justificación de la decisión judicial**, Tirant lo Blanch,
- Vernengo, Roberto, **La interpretación literal de la ley**, Abeledo-Perrot,
- Gimeno Pesa, María Concepción, **Interpretación y derecho. Análisis de la obra de Riccardo Guastini**, Universidad del Externado,
- Guastini, Riccardo, **Distinguiendo. Estudios de teoría y metateoría del derecho**, Gedisa,
- Alexy, Robert, **Teoría de la argumentación jurídica. La teoría del discurso racional como teoría de la fundamentación jurídica**, CEC,
- Rodríguez Boente, Sonia, **La justificación de las decisiones judiciales. El artículo 120.3 de la Constitución Española**, SPUSC,
- Perelman, Chaim, **Tratado de la argumentación. La Nueva Retórica**, Gredos,

Recomendacións